

Kultúrna krajina v kontexte cestovného ruchu

O KRAJINE SPOLU, Stakčín, 27. – 28. november 2025

prof. PhDr. Boris MICHALÍK, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu,
kulturológie a etnológie

Filozofická fakulta

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

E-mail: bmichalik@ukf.sk

Web: www.umktke.sk

ŮMKTKE
ÚSTAV MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU
KULTUROLÓGIE A ETNOLÓGIE

Kultúrna krajina

- Spoločné dielo človeka a prírody, ktoré nesie stopy historického vývoja, identity a spôsobu života obyvateľov (UNESCO)
- Krajina okolo nás pretvorená ľudskou činnosťou – poľnohospodárstvom, osídlením, dopravou, turizmom

Kultúrna krajina a cestovný ruch

- Turizmus ako faktor formovania kultúrnej krajiny
- Cestovný ruch dokáže krajinu sprístupňovať, interpretovať a ekonomicky podporovať
- Zároveň ju pretvára a môže ju ohrozovať
- Každý druh turizmu vytvára špecifické stopy v krajine – zjazdovky, turistické chodníky, cyklotrasy, chatové lokality, kultivácia pobrežia, bazény, akvaparky

Interpretácia kultúrnej krajiny pre turistov

-
- Preklad „jazyka krajiny“ do formy zrozumiteľnej pre návštevníka
 - Spojenie prírodných, historických a kultúrnych hodnôt do jedného príbehu
 - Sprievodcovia, informačné tabule, mobilné aplikácie, audiosprievodcovia, digitálne mapy, náučné chodníky
 - Rôzne formy prezentácie kultúry – tradičná architektúra, remeslá, folklór, gastronómia – autenticita, komplexnosť

Transformácia kultúrnej krajiny vplyvom turizmu

- Zmeny v krajinnom obraze – nové stavby, dopravné siete, zariadenia
- Narušenie vizuálneho a ekologického charakteru územia, strata autenticity,
- Zásadné je plánovanie – určenie únosnosti zaťaženia územia, regulácia výstavby, rešpekt k tradičnej architektúre, dodržiavanie pravidiel

Kultúrna krajina – súčasť identity destinácie

- Každá krajina má svoj vizuálny podpis – kombinácia reliéfu, vegetácie, architektúry, spôsobu života, imidž destinácie
- Turizmus tento podpis sprostredkúva a komercializuje (salaše s ovcami, tajchy, drevenice, horské chaty, drevené cerkve, roztratené osídlenie)
- Kultúrna ekológia – transformácia využitia objektov
- Genius loci – jedinečný emocionálny zážitok, to, čo odlišuje jednu destináciu od druhej

Udržateľný cestovný ruch

- Tradičné formy rekreácie, návrat k prírode a kultúrnej identite lokality, napr. kemping a karavaning, ubytovanie v súkromí, nízka záťaž pre životné prostredie
- Aktivity v prírode – turistika, cykloturistika
- Využívanie existujúcej infraštruktúry, zachovanie autenticity prostredia
- **Poskytovanie** služieb založené na domácej produkcii, **regionálnej** ekonomike a multiplikačnom efekte

Výzvy pre prax – ako ďalej?

- Zjednotenie ekologických, kultúrnych a ekonomických aspektov
- Podpora vzdelávania, plánovania a interpretácie
- Spájať turizmus s krajinou – nie stavať ho proti nej
- Cestovný ruch môže krajinu zachovať alebo zničiť – záleží na našom prístupe, avšak máme iba jeden pokus...